अमैव सोमवारेण रविवारेण सप्तमी। चतुर्थी भौमवारेण अक्षयादपि चाक्षया. –Comp. –गुणः, –पुरुहूतः Śiva (possessing imperishable qualities). –तृतीया the festival falling on the third day of the bright half of Vaiśākha (the first day of सत्ययुग), which is said to secure permanence to all actions performed on that day (वैशाखे मासि राजेन्द्र शुक्लपक्षे तृतीयिका। अक्षया सा तिथिः प्रोक्ता कृत्तिकारोहिणीयुता॥ तस्यां दानादिकं सर्वमक्षयं समुदाहृतम्). –नीवी *f.* a permanent endowment. Buddhist Inscr. –मतिः name of a Buddhist. –लोकः the heaven.

अक्षयाललिता N. of a festival observed by women on the 7th day of the dark half of Bhādra (?).

अक्षयिणी Pārvatī.

अक्षय्य *a.* [क्षेतुं शक्यम्; क्षि-यत्; न. त.] That which cannot decay, imperishable; तपःषड्भागमक्षय्यं ददत्यारण्यका हि नः Ś. 2.13; अस्त्यत्र भोग्यवस्तु वर्षशतेनाप्यक्षय्यम् Dk. 109 inexhaustible. –Comp. –उदकम् a libation of water mixed with honey and sesamum, offered in Śrāddha ceremonies after the पिण्डदान (अक्षय्योदकदानं तु अर्घ्यदानवदिष्यते। षष्ठ्यैव नित्यं तत्कुर्यान्न चतुर्थ्या कदाचन॥). –नवमी the 9th day of the bright half of Āśvina. –भुज् *m.* fire; प्रदहेच्च हि तं राजन् कक्षमक्षय्यभुग्यथा Mb. 13.9.21.

अक्षर *a.* [न क्षरतीति; क्षर् चलने अच्-न. त.] 1 Imperishable, indestructible, undecaying, epithet of the Supreme as well as the Individual soul; यमक्षरं क्षेत्रविदो विदुस्तमात्मानमात्मन्यवलोकयन्तम् Ku. 3. 50; द्वाविमौ पुरुषौ लोके क्षरश्चाक्षर एव च। क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते Bg. 15. 16. यस्मात्क्षरमतीतोऽहमक्षरादपि चोत्तमः। अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः Bg. 15. 18; the unconcerned (Spirit); अक्षरं ब्रह्म परमम् Bg. 8. 3. –2 Fixed, firm, unalterable. –रः 1 Śiva. –2 Viṣṇu. –3 A sword. –रा Sound, word, speech (Ved.). –रम् [अश्-सरः Uṇ. 3. 70, अशेः सरः; अश्नुते व्याप्नोति वेदादिशास्त्राणि।] 1 (*a*) A letter of the alphabet; अक्षराणामकारोऽस्मि Bg. 10. 33; मुद्राक्षराणि, मधुर°, त्र्यक्षर &c. (*b*) a syllable; एकाक्षरं परं ब्रह्म Ms. 2. 83 the monosyllable; गिरामस्म्येकमक्षरम् Bg. 10. 25, Ms. 2. 78, 84, 125 (sacred syllable). Hence (*c*) a word or words, speech collectively; प्रतिषेधाक्षरविक्लवाभिरामम् Ś. 3.24; अहो संदीपनान्यक्षराणि U. 4; भर्तुरेतानि प्रणयमयान्यक्षराणि M. 3 words; ब्राह्मणसंक्रमिताक्षरेण पितामहेन V. 3; अक्षरं वर्णनिर्माणं वर्णमप्यक्षरं विदुः। अक्षरं न क्षरं विद्यादश्नोतेर्वा सरोऽक्षरम्॥ –2 A document (letter &c.), sacred writing; writing in general (in pl.); तत्र भुक्तिः प्रमाणं स्यान्न साक्षी नाक्षराणि च Pt. 3. 93; तत्रभवत्या अक्षराणि विसृष्टानि स्युः V. 2. –3 The highest deity or Godhead, the indestructible spirit, Brahman (परमब्रह्मन्, मूलकारणम्); अक्षरं ब्रह्म परमम् Bg. 8. 3; कर्म ब्रह्मोद्भवं विद्धि ब्रह्माक्षरसमुद्भवम् 3.15; यथा सतः पुरुषात्केशलोमानि तथाक्षरात्संभवतीह विश्वम् Chān. Up. –4 Religious austerity, penance. –5 Sacrifice. –6 Water. ततः क्षरति अक्षरम् Rv. 1. 164. 42. –7 The sky. –8 Final beatitude, emancipation from further transmigration. –9 Continuance, permanence. –10 Right, justice (Ved. in these two senses). –11 N. of a plant, Achyranthes Aspera. (अपामार्ग Mar. अघाडा.) –12 A measure of time, equal to one-fifth of a Kāṣṭhā. –Comp –अक्षरः a kind of religious meditation; Kāraṇḍavyūha (Metrical recension) –अङ्गम् 1. a part of a syllable. –2. alphabet. –अर्थः [ष. त.] meaning (of words); किं तावत् गीतया अवगतोऽक्षरार्थः Ś. 5. –च (ञ्चुं) ञ्चुः –ञ्चणः, –नः [अक्षरेण वर्णविन्यासलिप्या वित्तः अक्षर–चणप् or चु (ञ्चुं) ञ्चुप् तेन वित्तश्चुञ्चुप् चणपौ; P. V. 2. 26.] a scribe, writer, copyist; so °जीवकः, –जीवी, अक्षरेण जीवति; जीव् णिनि or ण्वुल्; also °जीविकः. –च्युतकम् [अक्षरं च्युतं लुप्तं यत्र; ब कप्] getting out a different meaning by the omission of a letter (*e. g.* कुर्वन् दिवाकरश्लेषं दधच्चरणडम्बरम्। देव यौष्माकसेनयोः करेणुः प्रसरत्यसौ where another meaning may be got by omitting क in करेणुः *i. e.* by taking रेणुः). –छन्दस् n. –वृत्तम् a metre regulated by the number of syllables it contains; छन्दस्तु द्विविधं प्रोक्तं वृत्तं जातिरिति द्विधा। वृत्तमक्षरसंख्यातं जातिर्मात्राकृता भवेत्॥ unshaken resolve, resolute (अक्षरं निश्चलं छन्दोऽभिप्रायो यस्य); –जननी, –तूलिका [अक्षराणां जननीव; तल्लिपिलेखानां तूलिकेव वा साधनत्वात्] a reed or pen. –जीवकः or –जीविन् m. 'One who lives by writing', a scribe. –(वि) न्यासः [ष. त. भावे घञ्] 1 writing, arrangement of letters; भूर्जपत्रगतो °सः V. 2. –2 the alphabet. –3 scripture. –4 हृदयाद्याधारस्पर्शपूर्वकं तदक्षराणां स्मरणोच्चारणरूपस्तन्त्रप्रसिद्धो वर्णन्यासः.– पङ्क्ति *a.* 1. having 5 syllables (पङ्क्ति = Gr. *pentas*-five) सु मत् पद् वग दे इत्येष वै यज्ञोऽक्षरपङ्क्तिः Ait. Br. (तान्येतान्यक्षराणि होतृजपादौ प्रयोक्तव्यानि). –2 N. of a metre of four lines (द्विपदा विराज्) each having five syllables (one dactyl and one spondee). –भाज् *a.* having a share in the syllables (of a prayer?). –भूमिका tablet; न्यस्ताक्षरामक्षरभूमिकायाम् R. 18. 46. –मुखः [अक्षराणि तन्मयानि शास्त्राणि वा मुखे यस्य] a scholar, student. –खम् [ष. त.] the beginning of the alphabet; the letter अ. –मुष्टिका 'finger-speech', speaking by means of finger-signs. –वर्जित *a.* unlettered, illiterate, not knowing how to read or write. *a.* of an epithet of परमात्मन्. –व्यक्तिः *f.* [ष. त.] distinct articulation of syllables. –शिक्षा [ष. त.] the science of (mystic) syllables; theory of ब्रह्म (ब्रह्मतत्त्व); मह्यं °क्षां विधाय Dk. 11. –संस्थानम् [अक्षराणां संस्थानं यत्र] arrangement of letters, writing, alphabet.

अक्षरकम् (स्वार्थे कन्) A vowel, a letter.

अक्षरशः *adv.* [अक्षरमक्षरमिति वीप्सार्थेकारके शस्] 1 Syllable by syllable. –2 To the very letter; literally.

अक्षर्य *a.* [गवादिगण] Relating to letters or syllables.

अक्षरी [अश्नुते गगनाभोगं मेघैः; अश् सरन्, गौरा° ङीष्] The rainy season.

अक्षानह् See under अक्ष्.

अक्षान्तिः *f.* [न. त.] Intolerance, non-forbearance; envy, jealousy, anger, impatience; अक्षान्तिसारसर्वस्वं दुर्वाससमवेहि माम् Viṣṇu P.